

Nader onderzoek soorten

POELKIKKER

Conform Kennisdocument poelkikker BIJ12

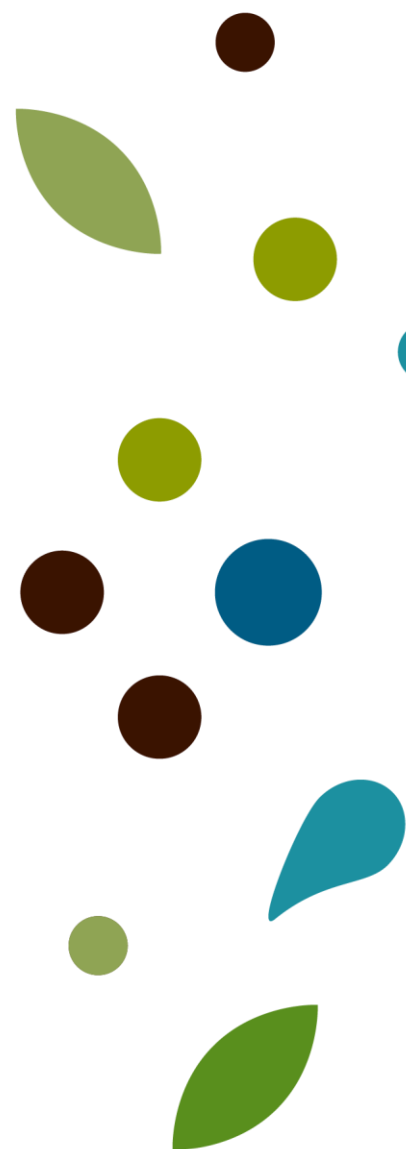
Datum: 10-10-2024

Project: NOP

ecologisch adviesbureau

INHOUD

1. Colofon	3
2. Samenvatting en advies	4
3. Inleiding	5
3.1 Aanleiding	5
3.2 Planlocatie	5
4. Wettelijk kader	6
5. Ecologie poelkikker	7
6. Resultaten	9
7. Advies	10
8. Bronnen	11
Disclaimer	13

1. Colofon

Onderzoek	Nader onderzoek poelkikker
Document	NOP
Datum	10-10-2024
Locatie	Oerdijk; Lettele
Opdrachtgever	BJZ.nu B.V.
Opdrachtnemer	Ecofect
Ecoloog	P. Wiegel
Adres	Laan 21, 8071 JG Nunspeet
Telefoon	06-12918775
Email	info@ecofect.nl
Internet	www.ecofect.nl
KvK-nummer	87036487
Btw-identificatienr.	NL864184311B01
Rekeningnummer	NL39 RABO 0198 8908 69

2. Samenvatting en advies

Naar aanleiding van het uitgevoerde onderzoek is vastgesteld dat er bij de geplande ontwikkelingen geen beschermde soorten last ondervinden van de werkzaamheden. In hoofdstuk 7 worden enkele adviezen gegeven t.a.v. de verdere ontwikkeling.

Er is geen vergunning/ontheffing ten aanzien van de wet natuurbescherming nodig.

3. Inleiding

3.1 Aanleiding

Met de voorgenomen ontwikkelingen aan de Oerdijk te Lettele heeft BJZ.NU B.V., namens cliënt aan Ecofect B.V. opdracht gegeven een nader onderzoek poelkikker uit te voeren t.b.v. het vergunning traject en inzicht te verschaffen of de geplande uit te voeren werkzaamheden conflicteren met de Wet natuurbescherming. Voorliggend rapport geeft inzicht in het wettelijk kader, de gebruikte methodiek en de resultaten van het uitgevoerde onderzoek. Uit dit verkennende natuurwaardenonderzoek en een habitatsonderzoek ter plaatse is gebleken dat het plangebied functies kan hebben voor de poelkikker en dat de aanwezigheid van beschermde poelkikkers aannemelijk is.

3.2 Planlocatie

De planlocatie is aan de Korenkamp te Lettele in de provincie Overijssel. Het gaat om een weiland met enkele loofbomen. Aan de zuidzijde loopt een sloot met glooiende oever. Het plangebied ligt aan de rand van de bebouwde kom en heeft aan de oostzijde een landelijk karakter.

4. Wettelijk kader

Voor het uitvoeren van ruimtelijke ontwikkelingen is o.a. Wet natuurbescherming van kracht. Deze wetgeving vervangt de Flora- en faunawet, boswet en natuurbeschermingswet welke van kracht waren voor 1 januari 2017. In deze wet is de bescherming van gebieden, soorten en houtopstanden geregeld. In de toekomst zal deze wet worden opgenomen in de omgevingswet.

Dit onderzoek is gericht om een inschatting te maken of beschermde soorten voorkomen en gebruik maken van de projectlocatie.

Als door het tijdig nemen van (effectief bewezen) maatregelen een vaste rust- en verblijfplaats in stand blijft, en daardoor geen verbodsverboden uit de Wnb worden overtreden, is een ontheffingsaanvraag niet noodzakelijk. Wel is het dan van belang om een en ander onderbouwd vast te leggen in een mitigatieplan / projectplan, voor het geval er een handhavingsverzoek of toezicht aan de orde is. Kan ondanks het nemen van maatregelen niet worden voorkomen dat verbodsbepalingen worden overtreden, dan is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk.

De poelkikker wordt landelijk beschermd onder het beschermingsregime van 'andere soorten'. Het is verboden poelkikkers te doden, te verwonden en hun vaste rust- of voortplantingsplaatsen opzettelijk te beschadigen of vernielen.

Wettekst

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn	Beschermingsregime andere soorten
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantings- plaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaats en/of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	Niet van toepassing.

Zorgvuldig handelen

Of dier- en plantensoorten nu wettelijk beschermd zijn of niet, iedereen moet voldoende rekening houden met in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. De wet erkent daarmee de intrinsieke waarde van in het wild levende soorten. De Memorie van Toelichting zegt het zo: "De zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd".

5. Ecologie poelkikker

De poelkikker is een beschermde inheemse diersoort als bedoeld in artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming op basis van het feit dat de soort is opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en is benoemd in Bijlage III van de Conventie van Bern. De poelkikker staat vermeld op de Rode lijst Amfibieën uit 2009 met de status 'thans niet bedreigd'.

De Omgevingswet bevat een aantal verboden handelingen die van toepassing zijn op de poelkikker, onder andere:

1. Het is verboden de poelkikker in zijn natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden deze dieren opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van deze dieren te beschadigen of te vernielen.

Derhalve is een kennisdocument opgesteld en gepubliceerd door BIJ12 voor de poelkikker hetgeen gehanteerd is als inventarisatieprotocol voor het onderzoek. Relevante informatie uit het kennisdocument van de poelkikker is hieronder opgenomen.

De poelkikker is de kleinste van de drie soorten groene kikkers (poelkikker, meerkikker, bastaardkikker) die in Nederland voorkomen. Kruisingen van de poelkikker met de andere groene kikkers komen veel voor, vooral met de bastaardkikker. Deze drie soorten zijn op het zicht moeilijk van elkaar te onderscheiden. Het verschil in geluid dat ze voortbrengen is duidelijk. Ook de larven en eiklumpen zijn nauwelijks te onderscheiden van elkaar. Zuivere exemplaren en populaties van de poelkikker zijn zeldzaam en de poelkikker komt vaak samen voor met de bastaardkikker.

De poelkikker is op de rug grasgroen tot bruin van kleur, soms met zwarte of zwartbruine vlekken. Vaak heeft de poelkikker een lichte lengtestreep en een witte buik. Het belangrijkste onderscheidende kenmerk met de andere groene kikkers is de symmetrische, grote harde halfmaanvormige graaf-knobbel ("metatarsusknobbel") aan het begin van de eerste teen van de achterpoot. Daarnaast hebben ze een vrij spitse snuit en korte achterpoten. Mannetjes hebben witte kwaakblazen en krijgen in de paartijd een ongekleurde geelgroene kleur en een goudgele iris.

Poelkikkers leven in netwerkpopulaties. Het is onbekend hoeveel exemplaren van de poelkikker nodig zijn om te kunnen spreken van een (duurzame) populatie. Bij de poelkikker maken de aanwezige bastaardkikkers onderdeel uit van de populatie. Als de omstandigheden gunstig zijn, kunnen uit nakomelingen van bastaardkikkers weer poelkikkers ontstaan. De bastaardkikker draagt dan ook bij aan de verspreiding van het kenmerkende genoom. In zijn algemeenheid kan men zeggen dat populaties niet geïsoleerd mogen raken.

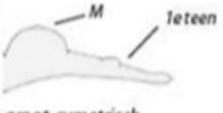

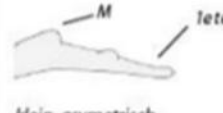
Verblijfplaatsen en functionele leefomgeving. De poelkikker kent twee typen van verblijfplaatsen:

- Voortplantingsplaatsen

De voortplantingsplaats van de poelkikker is het water (poelen, vennen, sloten, e.d.) waarin de kooractiviteit plaatsvindt, de eieren worden afgezet en de jongen (larven) opgroeien. Het water is hiervoor in gebruik van half april tot half september (periode van kooractiviteit/paren tot en met het verlaten van het water door de juveniele dieren). In zachte winters kunnen de dieren al vanaf half maart naar het voortplantingswater trekken. Voortplantingswater is veelal het gehele jaar door waterhoudend en bezit ondiepe zones die snel kunnen opwarmen.

- Winterverblijfplaatsen

In de winter bevinden de meeste poelkikkers zich individueel op het land: in de grond ingegraven, in muizenholletjes, onder stronken, in dammetjes waar puin aanwezig is, en dergelijke. Ze verblijven hier van half oktober tot en met half april. Van jaar tot jaar kunnen de verblijfplaatsen binnen het leefgebied wisselen. Genoemde perioden kunnen afhankelijk van de weersomstandigheden per jaar eerder of later beginnen of eindigen. De functionele leefomgeving van een voortplantingsplaats en van een rustplaats is de omgeving van die plaatsen die nodig is om ze als zodanig te laten functioneren. Een voortplantingsplaats van de poelkikker kan alleen succesvol functioneren als zodanig, als het voortplantingswater van voldoende kwaliteit is (bijvoorbeeld waterkwaliteit, waterhoudend, aanwezigheid waterplanten, geen of weinig vissen aanwezig, snel opwarmende plekken) en als er voldoende geschikt habitat aanwezig is voor de adulte exemplaren om voedsel te vinden. Een winterverblijfplaats kan succesvol functioneren als zodanig, als er geen bevroering van de dieren gaat optreden. De landhabitat waar overwinterd wordt, bevindt zich veelal op minder dan 100 à 200 meter van de oever van het voortplantingswater.

Kenmerk	Poelkikker	Bastaardkikker	Meerkikker
kop-romp lengte gemiddeld	♀ 5.5 - 6.5 (max 8) cm ♂ 4.5 - 5.5 (max 7) cm	♀ tot 11 cm ♂ tot 9 cm	tot 14 cm
kleur achterkant dijbeen ♂	geel of oranje gevlekt	geel of oranje gevlekt, gelige tekening vaak zwak	grijs-witachtig, zelden geel of groengevlekt
buikkleur	niet of zwak gevlekt	vaak grijs gemarmerd	wit met zwarte of grijze vlekken
donkere vlekjes in iris ♂	geen of weinig	ja	ja, iris vaak vrij donker
kleur kwaakblazen ♂	wit, lichtgrijs of roze	lichtgrijs tot grijs	donkergrijs tot bijna zwart
pootlengte (strekproef) (let op, lichaam recht houden)	hiel niet verder dan oog	hiel tot aan neus	hiel voorbij oog, meestal voorbij neus
metatarsus- of graafknobbel (hiernaast aangegeven met M) * is belangrijkste kenmerk!	groot, symmetrisch halfcirkelvormig	groot, asymmetrisch hoogste punt in richting teenpunt	klein, asymmetrisch, cilindrisch tot driehoekig

Daarnaast is het gebied tussen de verschillende onderdelen van het habitat van belang:

- Op kleine schaal: tussen de voortplantingswateren, het gebied waar ze zich tijdens de actieve periode bevinden en de overwinteringslocaties;
- Op grotere schaal: voor dispersie van jonge exemplaren naar andere geschikte gebieden. Ook van belang is de aanwezigheid van landhabitat waar de sub-adulte exemplaren verblijven voordat zij aan de voortplanting mee doen.

6. Resultaten

In dit rapport wordt verslag gedaan van bronnen- en veldonderzoek naar het voorkomen van poelkikker. Voor poelkikker zijn de effecten van de werkzaamheden bepaald en is aangegeven of mitigatie of compensatie nodig is en zo ja welke maatregelen daarvoor van toepassing zijn.

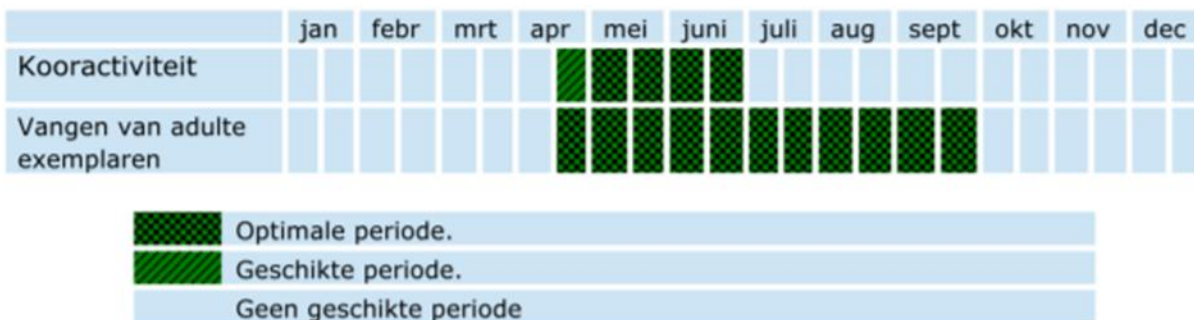
Dit rapport is opgesteld op basis van het in 2024 uitgevoerde veldwerk, de huidige ter beschikking staande kennis en inschattingen van deskundigen. Het plangebied is onderzocht op poelkikker in de periode juli 2023. Het onderzoek is gebaseerd op het kennisdocument Poelkikker van BIJ12. Aanvullend op het veldwerk heeft bronnenonderzoek plaatsgevonden. Voor een overzicht van poelkikker in de regio is de NDFF geraadpleegd.

De conclusie in dit rapport is gebaseerd op gegevens uit 2024. De gegevens over beschermde soorten zijn houdbaar tot 2027. Indien de in dit rapport beschreven ingreep wijzigt dan wel wordt uitgevoerd na 2027 kan een actualisatie van het onderzoek nodig zijn.

Met behulp van een RAVON schepnet zijn de poelen bemonsterd. Per bezoek is dit gedurende ongeveer 3,5 uur gedaan op de meest kansrijke locaties. Het eerste bezoek is afgelegd op 5 juli maar leverde geen gevangen kikkers op, wel zijn er circa 5 bruine kikkers gezien. Tijdens het tweede veldbezoek op 19 juli 2024 zijn ongeveer drie bruine kikkers waargenomen in de noordelijke poel. Eén kikker is gevangen en gedetermineerd als gewone pad.

Het habitat is geschikt voor de poelkikker als voortplantingswater. Het water is van voldoende kwaliteit vanwege de aanwezigheid van waterplanten, ondiepe (warme) plekken en ruigten in de oeverzone. De bodemgesteldheid is vrij zacht. Het water is helder.

Het habitat is vrijwel zonder barrières te bereiken vanuit de directe landelijke omgeving. Ook in de directe omgeving zijn voldoende overwinteringsplaatsen voorhanden. Gezien de periode van het onderzoek is hier niet specifiek naar gezocht, maar is een habitatgeschiktheidsbeoordeling gemaakt. Rondom de plas zijn talloze plekken waar een poelkikker de winter kan doorbrengen. Buiten de nabijgelegen akker- en graslanden is de plas omgeven door een houtsingel met ruime stronken, takken, holletjes en dergelijke.

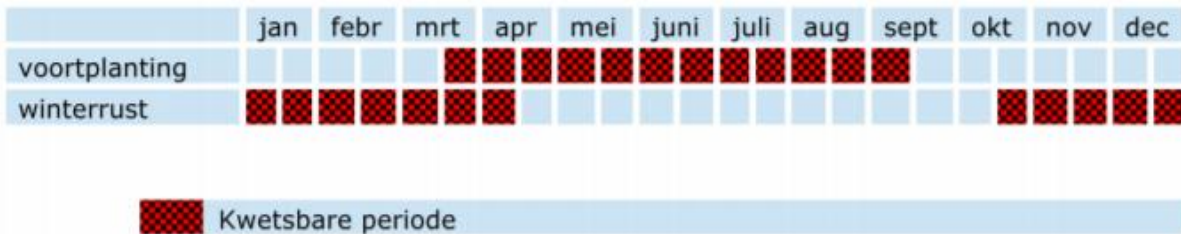
Tijdens de veldbezoeken zijn er geen duidelijke waarnemingen gedaan van de poelkikker. Er zijn tijdens de rondgang geen kikkers waargenomen en ook geen plonzen in het water, terwijl er langs de oever een inspectieronde gedaan is. In verband met het mogelijk vangen van exemplaren ter determinatie is een rondgang door het water gedaan (met schepnet). Hier zijn geen exemplaren waargenomen ook niet op de in potentie geschikte rietpollen. Er is geen kooractiviteit waargenomen van de poelkikker tijdens het eerste veldbezoek (net buiten de periode). Ook tijdens het tweede veldbezoek zijn er geen kikkers waargenomen, gevangen of gehoord. Om te garanderen dat er onverhoopt aan de andere zijde van de poel wel exemplaren waargenomen worden is het onderzoeksgebied uitgebreid naar de gehele poel alsook de nabijgelegen wateren.

7. Advies

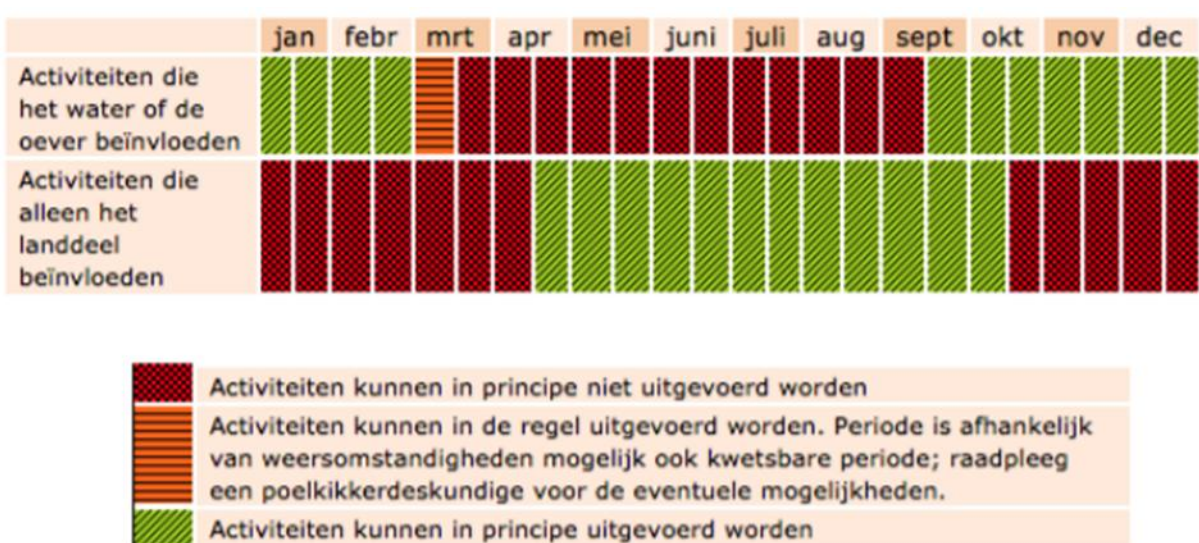
In het kader van zorgvuldig handelen wordt derhalve de maatregelen geadviseerd zoals opgenomen in het kennisdocument Poelkikker. (BIJ12).

Het uitvoeren van de activiteiten buiten de kwetsbare perioden van amfibieën.

De kwetsbare perioden van amfibieën zijn de voortplantingsperiode en de winterrustperiode. De kwetsbare periode van de voortplanting loopt van half maart totdat de larven uit het water verdwenen zijn, veelal half september. Ei-klumpen en larven zijn aanwezig vanaf mei tot en met half september. De kwetsbare periode van de winterrust loopt van half oktober tot en met half april. Migratie van winterrustplekken naar voortplantingswater vindt in de maanden maart en april plaats. De migratie weer terug naar de overwinteringsplekken vindt van half september tot half oktober plaats.

Bij activiteiten die effect hebben op het waterhabitat van amfibieën moeten de activiteiten bij voorkeur plaatsvinden in de periode 15 september tot 15 maart, dat wil zeggen buiten de kwetsbare periode van de voortplanting. Bij activiteiten die effect hebben op de oevers van watergangen moet bij voorkeur gewerkt worden in de periode 15 september tot 1 mei, dat wil zeggen buiten de kwetsbare periode van de periode van winterrust. De genoemde perioden kunnen eerder of later beginnen of eindigen, afhankelijk van de lokale klimatologische omstandigheden en afhankelijk van de meteorologische omstandigheden voorafgaand aan of tijdens de werkzaamheden. Bij werkzaamheden in het water die slechts een kleine oppervlakte beslaan ten opzichte van het totale voortplantingswater, bijvoorbeeld de aanleg van een dammetje in een sloot, kan het gehele jaar door gewerkt worden, mits er voldoende aandacht aan de zorgplicht wordt besteed. Hetzelfde geldt bij werkzaamheden op het land die slechts een kleine oppervlakte beslaan ten opzichte van het totale landhabitat, bijvoorbeeld de aanleg van een leiding.

8. Bronnen

Literatuur / bronnen

- Herkenning amfibieën en reptielen; Ravon
- Het waarnemen van amfibieën en reptielen; Ravon
- Blommers-Schlösser, R.M.A., 1992. De groene kikkers in Nederland: samenstelling van populaties, oecologie, verspreiding en bedreiging. De Levende Natuur
- Creemers, R.C.M & J.J.C.W. van Delft (ravon) (redactie), 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. -Nederlandse fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden
- Kennisdocument poelkikker; BIJ12
- Soortinventarisatieprotocol Netwerk Groene Bureaus

Materiaal

- Schepnet

Internet

- www.ravon.nl
- www.bij12.nl

Poelkikker

Funcities:

Voortplantingsbiotoop

Het voortplantingsbiotoop van de poelkikker is divers en bestaat uit vennen, hoogveenputten, poelen en sloten. Met name op de Pleistocene zandgronden, maar ook in smalle sloten op kleigronden en in uiterwaarden. Het water is voedselarm of matig voedselrijk, zombeschonen en met een veel watervegetatie.

Zomerbiotoop

In graslanden en bos tot op 500 meter afstand van het water. Foerageert tot op ruime afstand van het water, met name 's nachts.

Winterbiotoop

De poelkikker overwintert op het land, op vorstvrije plaatsen ingegraven in de grond in bossen en struwelen, dijkhellingen en hoge gelegen wegbermen.

Methode en werkwijze poelkikker

Winterbiotoop: kan alleen op basis van expert judgement worden bepaald.

Funcie	Methode	Periode	Aantal bezoeken	Periode tussen bezoeken	Weersomstandigheden	Tijdstip	Moelijkheidsgraad
Voortplantingsbiotoop	Op geluid	Mei -juli	2	10 dagen	Warme, vochtige avonden	Vanaf een uur voor zonsopgang	Moelijk
En/of							
Zomerbiotoop	Op basis van expert judgement	Mei - september	2	10 dagen	Zonnig, weinig wind	Overdag	Moelijk
Winterbiotoop	Op basis van expert judgement						

Disclaimer

Deze rapportage is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever zoals hierboven aangegeven. Niets uit deze rapportage mag, met uitzondering van de opdrachtgever, worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, druk, internet, kopie of andere wijze zonder schriftelijke toestemming van Ecofect B.V., noch mag het zonder deze toestemming voor een ander doel gebruikt worden dan waarvoor het vervaardigd is. Ecofect B.V. is niet aansprakelijk voor vervolgschade, alsmede schade die voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van de werkzaamheden of andere gegevens verkregen. De opdrachtgever vrijwaart Ecofect B.V. voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing. Omdat ecologisch onderzoek een momentopname is, kan de aanwezigheid van beschermde soorten soms niet worden uitgesloten of bevestigd. Daarnaast is de natuurwetgeving aan verandering en jurisprudentie onderhevig. Wij zijn echter niet aansprakelijk voor de gevolgen van onverwacht verschijnende of verdwijnende flora of fauna, noch voor de gevolgen van veranderende wetgeving of jurisprudentie.

© 2025 Ecofect B.V.; Nunspeet